

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Національного університету
«Львівська політехніка»

д-н, проф.

Іван ДЕМИДОВ

2024 р.

Висновок

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Розвиток інструментів управління ESG-активністю підприємств
на засадах досягнення цілей сталого розвитку»
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 Менеджмент
(галузь знань 07 Управління та адміністрування)
Корчагіної Любові Федорівни**

1. Актуальність теми дисертації

Зростання уваги міжнародної та інвестиційної спільноти до проблематики сталого розвитку та ESG (environmental, social, governance) у контексті оцінювання компаній у світі, розподілу капіталу, ухвалення управлінських та інвестиційних рішень останнім часом набувають великої актуальності з метою вироблення якісних рекомендацій та пропозицій для бізнесу, врахування сучасних наявних тенденцій у розробці політик та стратегій.

Досягнення цілей сталого розвитку є результатом колективних зусиль наднаціональних, національних та локальних учасників. Ключову роль при цьому відіграють підприємства. Разом з тим це генерує принципово нові виклики для компаній. На сьогоднішній день недостатньо бути сконцентрованим на зростанні доходів та обсягів реалізації і виробництва, оптимізації витрат та управління прибутком. Сучасне підприємство має провадити ESG-активність, тобто коригувати свої дії, виходячи з необхідності забезпечення прогресу в досягненні ЦСР. З одного боку, це може бути викликане державним регулюванням та обмеженнями, а з іншого боку – є цілком добровільною активністю, на яку компанії погоджуються через запит стейкхолдерів. ESG-активність включає у себе комплекс заходів, починаючи від розробки ESG-стратегії та реалізації конкретних заходів, закінчуючи комунікаціями зі стейкхолдерами з приводу ESG-зусиль компанії.

Що стосується України та українських компаній, то їх ESG-активність все ще перебуває на стадії становлення. Основними проблемами на шляху до ESG-трансформації українських компаній є недостатнє фінансування, нездатність перетворення результатів ESG-активності в цінність для компанії, регулярні зміни законодавчих норм, відсутність адекватної оцінки ESG-зусиль компанії.

1. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри управління проектами Навчально-наукового інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» «Управління розвитком туристичної галузі України: соціально-економічний аспект» та «Діджиталізація бізнес-процесів суб'єктів туристичної індустрії».

Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт вищезгаданої кафедри «Управління розвитком туристичної галузі України: соціально-економічний аспект» (номер державної реєстрації 0120U101506) та «Діджиталізація бізнес- процесів суб'єктів туристичної індустрії» (номер державної реєстрації 0123U102387).

Також дисертація виконана в межах наукових досліджень Університету імені Альфреда Нобеля, зокрема, науково-дослідних тем: «Менеджмент та управління в умовах глобальних та соціально-економічних викликів» (державний реєстраційний номер 0118U000840); «Теоретико-методологічні засади модернізації і сучасні тенденції розвитку міжнародних фінансово-економічних відносин: проблеми, перспективи, можливості» (державний реєстраційний номер 0119U10090).

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Усі результати отримані автором особисто та опубліковані у визнаних наукових виданнях. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, які становлять індивідуальний внесок здобувача.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Теоретико-методологічною основою виконаного дисертаційного дослідження є законодавчі та нормативні акти України, а також наукові праці вітчизняних та іноземних науковців-дослідників, дані державної та регіональної статистичної звітності, звітності підприємств, а також інтернет-ресурси.

Під час дослідження застосовувались такі методи:

- для уточнення теоретичних основ ESG-активності, її місця і ролі у досягненні ЦСР та системі управління підприємством застосовані такі загальнонаукові методи пізнання, як аналіз, порівняння, синтез, систематизація, класифікація, аналогія, а також специфічні методи бібліометричного мета-аналізу, зокрема SciVal для бази даних Scopus та VOSviewer для Web of Science;
- методи кореляційного аналізу для співставлення результатів різних ESG-рейтингів;
- методи анкетування, нормування та ранжування для розробки ESG-рейтингів;
- методи експертних оцінок для апробації методології побудови ESG-рейтингів;
- методи негативного та позитивного скринінгу для відбору підприємств-об'єктів рейтингування;
- методи групування, історичного, графічного, структурного аналізу, метод аналогій для дослідження науково-методичних засад управління ESG-активністю підприємства та виявлення проблем і недоліків у цій сфері.

Правомірність ключових висновків і практичних рекомендацій дисертанта підтверджено схваленнями на численних науково-практичних міжнародних конференціях та публікаціями у відкритому друці.

Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації автора, сформульовані у дисертації, всебічно обґрунтовані та доведені теоретично, характеризуються новизною, мають теоретичне та практичне значення.

4. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

До основних результатів роботи, що мають наукову новизну, належать такі:

вперше:

- розроблено метод оцінювання впливу рівня ESG-активності підприємств на їхню фінансову результативність, який передбачає формування бази даних для аналізу на основі їхньої попередньої фільтрації, використання параметричних та непараметричних тестів для визначення наявності статистично значущих різниць в показниках;

удосконалено:

– науково-методичні засади інтеграції ESG-активності в системи управління підприємствами, що на відміну від існуючих, полягають в розробці системи ESG-блоків, які включають у себе ESG-стратегію, ESG-політику, ESG-цілі, пріоритети та принципи, систему ESG-індикаторів та видів ESG-активності у поєднанні з ESG-звітністю і ESG-комунікацією та схеми їхньої інкорпорації в систему управління підприємствами;

– методи організування ESG-звітності на підприємствах шляхом побудови принципової схеми процесу створення і організування ESG-звітності на підприємствах на основі сучасних міжнародних стандартів (GRI, ISO, SASB, ESRS тощо) і з урахуванням досвіду українських підприємств;

– підходи по боротьбі з ESG-мімікрією, що, на відміну від існуючих, містять визначення форм та методів ESG-мімікрії, ключових негативних наслідків від її використання для підприємства, а також рекомендації щодо недопущення ESG-мімікрії та комплекс заходів по боротьбі з ESG-мімікрією з боку підприємств;

– методи побудови ESG-рейтингів, в результаті чого виявлено та систематизовано недоліки існуючих підходів, у тому числі невідповідність результатів різних рейтингів, та запропонована уніфікована схема процесу ESG-рейтингування;

отримали подальший розвиток:

– уточнено категорійний апарат щодо управління ESG-активністю підприємств, зокрема дослідження теоретичних основ ESG-активності підприємств, на підставі чого було запропоноване авторське трактування терміну «ESG- активність», а також запропоновано новий економічний термін «ESG-мімікрія»;

– науково-методичні засади організування ESG-активності підприємств, зокрема запропонована авторська класифікація мотивів ESG-активності за об'єктами управління та векторами спрямування зусиль, що дозволило систематизувати наявні значення мотивів та напрямів ESG-активності підприємств;

– принципи організування ESG-звітності на підприємствах, результатом чого став перелік базових принципів складання ESG-звітності підприємств, який на відміну від існуючих, містить наступні: транспарентність, релевантність, достовірність, повнота, перспективність, суттєвість, періодичність та співставність.

5. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у фахових наукових виданнях України та виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science

1. Корчагіна Л. Ф., Ільчук П. Г. Управління ESG-активністю підприємств на основі фінансових результатів їхньої діяльності. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка», 2024, № 34(62), с. 48-55. doi: 10.25264/2311-5149-2024-34(62)-48-55 (0,36 д. а.).

Особистий внесок: досліджено базові причини забезпечення ESG- активності підприємств з позиції їхньої фінансової результативності, доведено, що мотивацією для підприємства, його керівництва та власників є наявність зв'язку між рівнем ESG-активності та фінансовою результативністю підприємств, а також те, що додаткові витрати на ESG- активність у певному обсязі призведуть до покращення фінансових

результатів підприємств, а наявність кількісних оцінок таких зв'язків дає можливість об'єктивно оцінювати ефекти від понесених ESG-витрат.

2. Корчагіна Л. Ф., Болгар Т. М. Розвиток науково-методичних підходів до організації ESG-активності підприємств. Академічний огляд, 2024, № 1, С.7-19 (0,95 д. а.) (Web of Science).

Особистий внесок: досліджено нові моделі організування економіки, що отримала назву циркулярної економіки, систематизовано види ESG-активності підприємств за певними критеріями з подальшою їх класифікацією та визначенням базових об'єктів, на які спрямована ESG-активність підприємства, запропоновано власне бачення терміну ESG-активність.

3. Корчагіна Л. Ф., Болгар Т. М. Сучасні тенденції сталого розвитку в розробці політик та стратегій у бізнес-середовищі. International Science Journal of Management, Economics & Finance, 2023, Vol. 2, No. 3, pp. 21-34. doi: 10.46299/j.isjmef.20230203.03. (0,93 д. а.).

Особистий внесок: розглянуто фактори, що характеризують ESG поняття – екологічні, соціальні, управлінські; індикатори, що займають важливе місце у багатьох ініціативах сталого розвитку, систематизовано відмінності між рівнем прогресу за країнами та узагальнено найбільш проблемні таргети для країн з високим та низьким рівнем доходів станом на 2022 рік, проаналізовано та структуровано стан досягнення цілей сталого розвитку в Україні і визначено проблеми у їх досягненні.

4. Корчагіна Л. Ф. Науково-методичні засади побудови механізму управління ESG-активністю на підприємстві. Економіка та суспільство, 2023, № 52, 2023. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2588>. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-52-71 (0,94 д. а.).

5. Корчагіна Л. Ф., Болгар Т. М. Розробка науково-методичних засад недопущення ESG-мімікрії суб'єктами господарювання. European Vector of Economic Development, 2023. № 2 (35), с. 6-18 (0,83 д. а.).

Особистий внесок: досліджені питання деструктивних явищ у суспільстві, створення інформаційної асиметрії та викривлення фактично існуючого стану справ. Надано визначення поняттю ESG-мімікрії з точки зору дії підприємств, спрямованих на створення хибної, неправдивої інформації щодо її корпоративної відповідальності, екологічної та соціальної активності.

6. Корчагіна Л. Ф. Розвиток теоретико-методичних підходів до організації процесу створення ESG-звітності на підприємствах. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна», 2023, №105, с. 57-66. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2023-105-06> (0,95 д. а.).

Публікації апробаційного характеру

7. Корчагіна Л. Ф. Шляхи становлення та необхідність розвитку ощадливого виробництва. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний менеджмент: тенденції, проблеми та перспективи розвитку», (м. Дніпро, 03 грудня 2021 р.). С.55-57 (0,13 д. а.).

8. Корчагіна Л. Ф. Управління продуктивністю на основі аналізу «великих даних». The 12th International scientific and practical conference «Current challenges, trends and transformations» (December 13 - 16, 2022) Boston, USA. International Science Group. P 290-292. DOI – 10.46299/ISG.2022.2.12 (0,14 д. а.).

9. Корчагіна Л. Ф. Сучасні підходи до ефективного управління витратами підприємства. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний менеджмент: тенденції, проблеми та перспективи розвитку», (Дніпро, 15 грудня 2022 р.). С.158-161 (0,16 д. а.).

10. Корчагіна Л. Ф. Обґрунтування доцільності впровадження управління ESG-

активністю на підприємстві. The XII International Scientific and Practical Conference «Goal and the role of world science in life», (March 27 – 29, 2023) Stockholm, Sweden. European conference. P 125-127 URL: <https://eu-conf.com/events/goal-and-the-role-of-world-science-in-life/> (0,15 д. а.).

11. Корчагіна Л. Ф. Стан досягнення Україною цілей сталого розвитку. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний менеджмент: тенденції, проблеми та перспективи розвитку», (Дніпро, 12 квітня 2023 р.) С. 23-25 (0,15 д. а.).

12. Корчагіна Л. Ф. Особливості, переваги та недоліки складання ESG- звітності підприємствами. Матеріали V Міжнародної наукової конференції «Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень», (м. Тернопіль, 07 липня, 2023 р.) / Міжнародний центр наукових досліджень. – Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. – 246 с. С 56-57 DOI 10.36074/mcnd- 07.07.2023 (0,14 д. а.).

13. Корчагіна Л. Ф. Вплив інформаційної асиметрії на ESG-активність підприємства. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти», (Одеса, 28 вересня 2023 р.) С. 252-252 (0,1 д. а.).

14. Корчагіна Л. Ф. Проблеми та особливості науково-методичних засад ESG-звітності вітчизняних підприємств. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний менеджмент: тенденції, проблеми та перспективи розвитку», (Дніпро, 07 грудня 2023 р.) С. 23-25 (0,16 д. а.).

15. Корчагіна Л. Ф., Болгар Т. М. Методичні підходи визначення ефективності ESG-активності на основі кількісних показників фінансових результатів діяльності підприємства. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice» (October 14-16, 2024. Berlin, Germany). European Open Science Space, 2024. 161 p. С. 85-88 (0,22 д. а.).

6. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

Основні положення дисертації Корчагіної Любові Федорівни розглянуто та схвалено на таких міжнародних науково-практичних конференціях: VIII-IX-X-XI Міжнародних науково-практичних конференціях «Сучасний менеджмент: тенденції, проблеми та перспективи розвитку», (м. Дніпро, 2021, 2022, 2023 pp.); The 12th International scientific and practical conference «Current challenges, trends and transformations» (Boston, 2022); The XII International Scientific and Practical Conference «Goal and the role of world science in life», (Stockholm, 2023); V Міжнародній науковій конференції «Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень», (м. Тернопіль, 2023 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти», (Одеса, 28 вересня 2023 р.); Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice» (October 14-16, 2024. Berlin, Germany).

7. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Ключові положення та результати дисертаційної роботи Корчагіної Любові Федорівни «Розвиток інструментів управління ESG-активністю підприємств на засадах досягнення цілей сталого розвитку» впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка», зокрема застосовуються під час викладання

дисципліни «Соціальна відповідальність» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 124 Системний аналіз (довідка № 67-01-1772 від 24.10.2024 р.).

8. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення результатів виконаної дисертаційної роботи полягає у можливості використання представлених у дисертації напрацювань, рекомендацій і пропозицій у практичній діяльності підприємств, а також регуляторів, провайдерів ESG-інформації, інвесторів як вітчизняних, так і закордонних.

Зокрема, пропозиції з доцільності зниження рівня інформаційної асиметрії в ESG-сегменті, а також методів боротьби з ESG-мімікрією використано Департаментом економічного розвитку і торгівлі Тернопільської обласної державної адміністрації для подальшого розвитку та удосконалення нормативного регулювання підприємницької діяльності в Україні, зокрема у вигляді рекомендацій та нормативних вимог, включаючи відповідальність за їх порушення щодо організування ESG-звітності підприємств (як обов'язкової, так і добровільної), ESG-аудиту, механізмів державного моніторингу декларованої ESG-активності її фактичній відповідності, проведення державної еко-сертифікації та ESG-маркування (довідка від 04.12.2023 № 06-17/1537). Пропозиції та конкретні рекомендації по впровадженню нових моделей організування економіки, систематизації видів ESG-активності підприємств за певними категоріями та розробленою класифікацією з визначенням базових об'єктів, на які спрямована ESG-активність підприємств, а також ESG-звітність рекомендовано підприємствам – членам Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини для оптимізації їх ESG-активності та покращення комунікації зі стейкхолдерами в питаннях досягнення Цілей сталого розвитку (довідка від 18.01.2024 р. № 770).

Окремі результати виконаного дослідження було використано у практичній діяльності таких підприємств: ТЗОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ФЕРОЗІТ» (довідка від 16.07.2024 р. № 155), ПП «Львівтехнопарк» (довідка від 02.09.2024 р. № 01/24) та ТЗОВ «Підприємство «ФАВОРБУД» (довідка від 23.07.2024 р. № 87).

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація Корчагіної Любові Федорівни «Розвиток інструментів управління ESG-активністю підприємств на засадах досягнення цілей сталого розвитку» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Дисертаційна робота за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

10. З урахуванням зазначеного, на міжкафедральному науковому семінарі Національного університету «Львівська політехніка» ухвалили:

11.1. Дисертація Корчагіної Любові Федорівни «Розвиток інструментів управління ESG-активністю підприємств на засадах досягнення цілей сталого розвитку» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання щодо розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад з розвитку інструментів управління ESG-активністю підприємств на засадах досягнення цілей сталого розвитку.

11.2. Основні наукові положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі здобувача Корчагіної Любові Федорівни, логічні, послідовні, аргументовані, достовірні, достатньо обґрунтовані. Дисертація характеризується єдністю змісту.

11.3. У 15 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них п'ять статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна стаття - у журналі, котрий індексується у наукометричній базі Web of Science, дев'ять тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

11.4. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами).

11.5. Дисертація є результатом самостійних досліджень здобувача, не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

11.6. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Корчагіної Любові Федорівни дисертація «Розвиток інструментів управління ESG-активністю підприємств на засадах досягнення цілей сталого розвитку» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за	- 21 (двадцять одна) особа;
проти	- немає;
утримались	- немає.

Головуюча на
міжкафедральному науковому семінарі,
д.е.н., професор,
професор кафедри адміністративного
та фінансового менеджменту
Навчально-наукового інституту адміністрування,
державного управління та професійного розвитку

Олена БІЛИК

Рецензенти:

к.е.н., доц.,
доцент кафедри фінансів
Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту

Лідія БОНДАРЕНКО

к.е.н., доц.,
доцент кафедри управління проєктами
Навчально-наукового інституту адміністрування,
державного управління та професійного розвитку

Галина ЛУЧКО

Відповідальна
в ІНЕМ за атестацію PhD,
доктор філософії

Ольга МИЩИШИН

12.12.2024.